

Mladi i nasilje u društvu

Butina, Viktorija

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:822287>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET EKONOMIJE I TURIZMA „DR. MIJO MIRKOVIĆ“

Viktorija Butina

UTJECAJ NASILJA NAD MLADIMA NA DRUŠTVO

Završni rad

Pula, 2020.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI
FAKULTET EKONOMIJE I TURIZMA „DR. MIJO MIRKOVIĆ“

UTJECAJ NASILJA NAD MLADIMA NA DRUŠTVO

Završni rad

Student: Viktorija Butina

JMBAG: 0303072292, redovan student

Studijski smjer: Ekonomija

Kolegij: Ekonomska sociologija

Mentor: doc. dr. sc. Saša Stjepanović

Pula, rujan 2020.

Sadržaj

1. UVOD	1
2. POJAM NASILJA I ZLOSTAVLJANJA	2
2.1. Oblici nasilja	4
2.2. Posljedice nasilja	6
3. OBILJEŽJA I POSLJEDICE VRŠNJAČKOG NASILJA	7
4. NASILJE U ŠKOLI	11
5. NASILJE PUTEM MEDIJA I DRUŠTVENIH MREŽA	14
6. ODNOS POJEDINAC – DRUŠTVO	18
6.1. Utjecaj nasilja na društvo	19
7. STATISTIČKI PODACI O NASILJU	22
8. PREVENTIVA NASILJU	25
9. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA	32

1. UVOD

Pojam nasilja u današnje vrijeme vrlo je aktualna tema i može se reći da je zasigurno česta pojava. Ono je često zastupljena tema mnogobrojnih istraživanja, televizijskih emisija, novinskih članaka pa tako i svakidašnjeg razgovora zaposlenika koja rade sa djecom i mladima. Kod definiranja pojma nasilja, često je ono usko povezano sa pojmovima sukob i zlostavljanje, ali ono nisu istoznačnice. Sukob se često smatra nasiljem, ali se ono definira kao posljedica različitosti mišljenja, stavova, želja i opažanjima. Sukob je svakodnevna pojava koja se može pojaviti u vrtiću, školi, obitelji, parku itd. Dva pojma koja su usko povezana su nasilje i zlostavljanje. Nasilje je oblik agresivnog i neželjenog ponašanja prema drugoj osobi ili osobama, imovini ili sebi, dok je zlostavljanje vrsta nasilja koja traje duže vrijeme, te koje može imati oblik izrugivanja, prijetnji, tjelesnih ozljeda, zadirkivanja. Naziv koji se danas često upotrebljava za nasilje među djecom je *bullying* koja dolazi od engleske riječi *bully* koja znači nasilnik. Većina danas odraslih ljudi sjeća se pojave nasilja iz mladih dana i razdoblje kroz koje su gotovo svi prošli na bilo koji način. Takva ponašanja prije smatrana su sastavnim dijelom čovjekovog razvoja, takozvanom prolaznom fazom koja je karakteristična za djetinjstvo. Nasilje se može definirati kao svako namjerno tjelesno ili psihičko nasilno ponašanje koje je usmjereno prema djeci, a može se razlikovati po obliku, težini, intenzitetu te vremenskom trajanju. Ono odražava neravnopravan odnos snaga, omjer jačih protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca. Adolescencija je razdoblje kada se najčešće javljaju različiti oblici nasilja. Ono je određeni dio razdoblja karakterizirano ranjivošću i razvojem koje sa sobom nosi promjene u razmišljanju, fizičkom izgledu, mozgu. Nasilje i zlostavljanje uključuju određene oblike ponašanja, a to su: *verbalno* koje uključuje dobacivanje, omalovažavanje i prijetnje, zatim *socijalno* koje karakterizira ignoriranje, izbjegavanje, ogovaranje i širenje tračeva, *psihološko* u kojem se nalazi krađa, oštećivanje određene vrste imovine te praćenje i zadnje je *tjelesno* u kojem su karakteristični udarci, tučnjava i sukobi. Sve ovo navedeno je neprihvatljivo ponašanje putem kojeg se ruše prava čovjeka i moguće je stvaranje problema koja se kasnije mogu odraziti kroz čovjekov život.

Ovoj podjeli potrebno je dodati i seksualno nasilje i zlostavljanje putem kojeg se mogu doživjeti uvredljivi komentari na temu seksa, spolna dodirivanja, neželjeni fizički kontakti, izlaganje pornografskom sadržaju i prostituciji te spolni odnos. Prema *Vladinu Protokolu o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima* (2003.): dio psihičkog nasilja koji se odnosi na oštećivanje imovine, krađu, bacanje stvari te iznuđivanje i krađu novca i slično, moguće je svrstati u novu kategoriju- *materijalno nasilje i zlostavljanje*.

2. POJAM NASILJA I ZLOSTAVLJANJA

Svrha ovog završnog rada jest pojasniti pojam nasilja i objasniti posljedice koje ono ostavlja na društvo. Današnjim načinom života sve manje pažnje se pridaje razvoju kvalitetnog odnosa, pa je nasilje ponekad najbrži način rješava konflikata i nesuglasica. Nasilje je oduvijek postojalo i kao i danas rašireno je u društvu. Prisutno je u mnogim suvremenim odnosima. Ono se tumači kao društvena pojava kroz različite načine, pa samim time postoje različite teorije i definicije kojima se ono tumači. U užem smislu se može definirati kao uporaba sredstava fizičke sile radi nanošenja štete te prisiljava na određeno ponašanje. U širem smislu, ono obuhvaća upotrebu sredstava fizičke prisile radi nanošenja štete, povrede ili zastrašivanja druge osobe. Nasilje i zlostavljanje kao predmet su postali veliki problem i zauzimaju mnogo mjesta u kriminalistici te njihovoj literaturi. Žrtve nasilja često trpe tjelesne ozljede ili im se istima prijeti, često ova pojava ostavlja trajne posljedice na život i na ljudsku psihu nakon što tjelesna trauma nestane, također posljedica nasilja, ujedno i najveća, ponekad može biti i gubitak života.

Otac psihoanalize, S. Freud smatra da agresivnost ima biološku osnovu, a svoju je teoriju agresivnosti razvio na tezi o destruktivnom nagonu koji posjeduju sva živa bića. Agresivnost je rasterećenje kojom je cilj smanjiti napetost organizma. Ova teorija danas jedva da pronalazi sljedbenike. Kasnije je Freudov nasljednik Fromm (1974) smatrao da postoje dvije bitno različite vrste agresije: benigna (defenzivna) i okrutna (destruktivna). Za benignu smatra se da će sama po sebi razgraditi u mjeri u kojoj se ljudi u društvu osjećaju ugroženima.

Destruktivna je svojstvena samo ljudima i prema Frommu može se reducirati promjenom socio-ekonomskim makročimbenika društvenog razvoja. [Balić, Divanović, Ricijaš, 2001.]

Nasilje je namjerno korištenje fizičke snage i moći prijetnjom ili akcijom prema samome sebi, prema drugoj osobi, ili prema grupi ljudi ili čitavoj zajednici, štiti bi moglo rezultirati ili rezultira ozljedom, smrću, psihološkim posljedicama, nerazvijenosti ili deprivacijom. [WHO, 2002.] Neka od definicija nasilje je i ta da je ono naslijeđe ljudske kulture, koje se tijekom povijesti pojavljuje u različitim oblicima, a reproducira socijalizacijskim mehanizmima. Postavlja se pitanje je li nasilje posljedica ljudske agresivnosti ili destruktivnosti kulture, jer se u povijesti nasilje pojmiilo kao dio ljudske kulture, a njegovi oblici su bili povijesno zadani. Milašin i suradnici (2009) razmatraju kako se oblici nasilja neprestano šire, a načini njegove manifestacije sve su savršeniji.

Samo po sebi nasilje je složena pojava koja se može promatrati kao stanje koje se u emocionalnom, akcijskom ili motivacijskom smislu izražava u prvom redu kao nagon, a zatim kao ljutnja i neprijateljstvo te samo napadanje na određenu osobu. Psihološke teorije agresivno ponašanje objašnjavaju potpuno suprotno. Najpoznatija je Dollardova iz 1971. godine koji agresiju objašnjava kao reakciju na smetnje koje stoje na određenom putu jedne osobe pri ostvarenju određenih ciljeva. [Hrvatska enciklopedija] Ono podrazumijeva šest faktora: namjeru da se povrijedi ili nanese šteta, intenzitet i trajanje, moć nasilnika, ranjivost žrtve, manjak podrške te posljedice. Nasilje se javlja u vrlo ranoj dobi, prvi prvom kontaktu i interakciji djeteta sa okolinom. „U posljednje vrijeme sve veću pozornost u objašnjenju agresivnosti mladih dobiva jedna od psiholoških teorija, teorija privrženosti, prema kojoj uzroke agresivnih ponašanja treba tražiti već u najranijem djetinjstvu. Rana iskustva na osnovi kojih dijete razvija osjećaj privrženosti uvelike utječu na kasniji doživljaj sebe, drugih i svijeta koji ga okružuje. Koncept privrženosti odnosi se na vezu između djeteta i primarnog skrbnika koja se uspostavlja u prvoj godini života, djetetu omogućuje potrebnu sigurnost da istražuje svijet, te oblikuje obrasce ponašanja za sve buduće bliske odnose koje će koristiti dalje kroz djetinjstvo, adolescenciju i odraslu dob. Roditelji na potrebe i signale djeteta katkad odgovore adekvatno, ponekad neprimjereno ili u nedovoljnoj mjeri, a nekad ih u potpunosti zanemare.

Ovisno o načinu na koji roditelji najčešće odgovaraju na signale svoga djeteta, ono razvoja siguran ili nesiguran tip privrženosti. Razvoj različitih oblika privrženosti ovisi o načinu na koji se odvija ta komunikacija i odnos između djeteta i roditelja.“ [Nasilna ponašanja mladih – Zašto je ljubav važna? / Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, Zagreb 2010.]

Govoreći o nasilju, potrebno je spomenuti kako ono znatno utječe na društvo i njegovu okolinu. Pretpostavlja se da svaki oblik društvenog života dopušta određene oblike nasilja, dok se s druge strane po pravilu uključuje socijalna kontrola sa različitim stupnjevima društvenih sankcija. Jasno je da različite društvene zajednice i svaki oblik društvenosti podrazumijeva različite društvene skupine od kojih se neke izdvajaju po svojoj društvenoj moći pa s obzirom na to odlučuju kakve će socijalne mjere na određene oblike nasilja te koje se uopće neće definirati kao nasilje. „U društvenoj stvarnosti nasilje se prepoznaje u postojanju socijalne zbilje u kojemu se nasilje i primjena sile doživljava kao prihvatljivo, poželjno, a potom i legitimno društveno djelovanje.“ [R. i D. Matic/ Društveni uzroci nasilja] Unatoč razvoju svijesti o jednakosti i slobodi, pravima čovjeka, pojam nasilja se može opisati kao društveno djelovanje kojim se neovisno o vremenu i prostoru najlakše ostvaruju zacrtani ciljevi primjerice pljački, porobljavanja i iskorištavanja ljudi pa sve do nametanja svoje volje i želje drugim osobama u obitelji, školi ili radnom mjestu.

2.1. Oblici nasilja

Postoje razne vrste nasilja, a to su nasilje nad ženama, psihičko nasilje, fizičko, ekonomsko i seksualno nasilje.

Nasilje nad ženama je oblik nasilja koje uključuje bilo koji čin rodno uvjetovanog nasilja. Ono se definira kao nasilje koje je usmjereno prema određenoj skupini koja se razlikuje po spolu. Nasilje nad žena prisutno je u svim kulturama diljem svijeta te se smatra posljedicom tradicionalnog viđenja žena pod vlasništvom muškaraca. Problemi s kojima se i danas suočava je mali broj prijavi samog nasilja. Neki od razloga neprijavlivanja su npr. strah od počinitelja, dugi sudski procesi, male kazne za počinitelje, nepovjerenje u nadležne institucije, strah da im nitko neće vjerovati, osjećaj krivnje i odgovornosti.

Psihičko nasilje je oblik nasilja u kojem se nalazi primjena psihičke prisile koja prouzroči osjećaj straha, uznemirenosti, ugroženosti, verbalno nasilje i napadi, psovanje, nazivanje pogrdnim imenima, uhođenje ili uznemiravanje putem društvenih mreža, praćenje, ignoriranje, zastrašivanje, prijetnje, kontroliranje pošte, telefona i drugih osobnih stvari i podataka. Ono je prepoznato kao oblik obiteljskog nasilja u Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji.

Fizičko nasilje je oblik nasilja u kojem se primjenjuje fizička snaga i sila bez obzira je li nastupila tjelesna ozljeda ili ne, a u tu vrstu spadaju guranje, udaranje, šamaranje, gušenje i davljenje, pritiskivanje, štipanje, grebanje, protresanje, paljenje cigaretom, trganje odjeće s osobe, gađanje predmetima, bacanje i uništavanje imovine i stvari u kući.

Ekonomsko nasilje je oblik nasilja u kojem dolazi do oštećivanja i uništavanja osobne ili zajedničke imovine, zabranu i onemogućavanje ili pokušaj korištenja imovine, zabrana ili oduzimanje prava raspolaganju osobnim prihodom, onemogućavanje zapošljavanja ili rada, prisiljavanje na ekonomsku ovisnost, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i skrb o djeci ili drugim uzdržanim članovima zajedničkog kućanstva, npr. zabrana na zapošljavanje, uskraćivanje novca, odlučivanje što i kada se smije kupiti.

Seksualno nasilje definira se kao oblik nasilja koji predstavlja bilo koji seksualni čin, pokušaj ostvarivanja istog, neželjeni komentar na seksualnoj razini ili prijedlog koji je usmjeren osobi protiv njezine volje i želje i osobne seksualnosti. Ono može počinuti bilo koja druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili situaciju u kojoj se nalaze. Seksualno nasilje karakterizira uporaba sile, prijetnje ili ucjene za ugrožavanje dobrobiti i/ili života same žrtve i/ili njoj bliskih osoba. U ovoj vrsti nasilja može se spomenuti i termin silovanje koje predstavlja najteži oblik seksualnog nasilja koje ostavlja dugotrajne psihološke posljedice. Ono se smatra među iznimno teška i traumatska iskustva s teškim posljedicama za žrtve, a one se nastoje same nositi s tim problemima. Silovanje, s obzirom na počinitelja dijeli se na silovanje kao sastavni dio obiteljskog nasilja (silovanje u braku), silovanje u vezama ili na „spoju“ (date rape), silovanje od nepoznate osobe, grupno silovanje te silovanje u oružanim sukobima i ratu. [K. Sesar Obilježja vršnjačkog nasilja, grad Zagreb/Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba]

2.2. Posljedice nasilja

Nasilje kao pojava ugrožava prava i vrijednosti čovjeka, te ono za sobom ostavlja brojne posljedice. Prije svega ostavlja posljedice na fizičko i psihičko zdravlje. Ono donosi dugotrajne i teške psihološke posljedice, ali i jake posljedice na socijalni život osobe koja je bila žrtva nasilja. Potrebno je naglasiti kako nema ispravnog ili pogrešnog načina reagiranja na traumu koja ostaje nakon nasilja. Svaka osoba reagira na to iskustvo na svoj način koji je karakterističan i osoba ima pravo reagirati na to – ono je za nju ispravno i normalno. Zdravstvene/fizičke posljedice su posljedice koje ostavljaju trag na tijelu žrtve i mogu biti lake koje brzo prolaze i zarastaju ili dugotrajne. One mogu biti ginekološke prirode poput neželjene trudnoće, spolno prenosivih bolesti [sifilis, hepatitis B/C, HIV bolest itd.], ostale moguće posljedice poput urinarnih i genitalnih iritacija, krvarenje i ozljede rodnice te ozljede drugih dijelova tijela koje mogu biti ogrebotine, razderotine, nagnječenja do ozljeda koje mogu ugroziti život i trajno narušiti zdravlje osobe koja je bila žrtva nasilja.

Klasifikacija tjelesnih ozljeda prema težini donesena je sudsko- medicinskom klasifikacijom. Zakonodavac može razlikovati tjelesnu ozljedu, tešku tjelesnu ozljedu, osobito tešku tjelesnu ozljedu i tešku tjelesnu ozljedu sa posljedicom smrti.

Svaka tjelesna ozljeda koja nema osobine teške tjelesne ozljede tretira se kao tjelesna ozljeda. Određeni dio organa koji je manje važan može biti trajno oslabljen, ali tada ne u znatnoj mjeri, ili u znatnoj mjeri ali ne trajno. U toj skupini nesposobnost za rad je zanemariva, a narušenost zdravlja kratkotrajna.

Kod teške tjelesne ozljede ne postoji realna opasnost za život. Može biti trajno uništen ili oslabljen manje važan organ ili manje važan dio tijela. Nesposobnost za rad kod obične tjelesne ozljede je vremenski ograničen. Narušenost zdravlja može biti trajno, ali ne teško, ili će biti teško, ali ne i trajno.

Osobito teška tjelesna ozljeda definira se kroz šest osobina, a to su: „doveden u opasnost život ozlijeđenog, ili je uništen ili trajno i u znatnoj mjeri oslabljen koji važan dio njegova tijela ili koji važan organ, ili je prouzročena trajna nesposobnost za rad ozlijeđenog, ili trajno ili teško narušavanje njegova zdravlja, trajna iznakaženost ili trajna nesposobnost za reprodukciju“. [članak 119. Kaznenog zakona]

3. OBILJEŽJA I POSLJEDICE VRŠNJAČKOG NASILJA

Vršnjačko nasilje vrlo je česta pojava koja se danas događa među mladim osobama. Ono poprima druge oblike, ali i priče djece i mladih koji su doživjeli isto na različite načine. Svatko drugačije definira granice prihvatljivog ponašanja, ali ako ih se promatra sa druge strane, na primjer svakodnevne situacije, prijateljsko zadirkivanje, mogu se činiti vrlo bliskima vršnjačkom nasilju. Ono se najčešće definira kao oblik agresivnog ponašanja gdje postoji nejednaki razmjer između djeteta nasilnika i djeteta žrtve u kojoj nasilnik ima veću moć, a takvo ponašanje se učestalo ponavlja. Budući da su djeca odraz njihovih roditelja, ukoliko oni sami ne smatraju dijete vrijednim pažnje i određene brige, oni će sami sebe i druge vidjeti na isti način. S obzirom na manjak suosjećanja neće moći razumjeti kako njegovo nasilno ponašanje utječe na druge oko njega te ga u tom ponašanju neće zaustaviti niti tuđa bol.

Zlostavljena djeca osjećaju se zanemareno, nevoljeno, neželjeno i bezvrijedno za što ne smatraju svoje roditelje krivim, nego sami sebe. Dijete se osjeća manje ugroženim ako prihvati ideju da je ono odgovorno i da određenim postupcima može kontrolirati situaciju, nego da se osjeća i je potpuno bespomoćno i ovisno o neadekvatnim postupcima svojih roditelja. S druge strane, zlostavljanje i zanemarivanje roditelja može dovesti do zaključka da su druge namjere nepredvidive, opasne i neprijateljske. Ponekad se i dobronamjernim ponašanjima drugih često pripisuju loše namjere. Razlog tome je da tijekom ranog djetinjstva nisu doživjeli nikakva iskustva gdje bi doživjeli i kroz koja bi razvili osjećaj zaštite, sigurnosti i povjerenja u odrasle. Zbog toga im je teško u ponašanjima drugih naći dobru namjeru, nego odmah pretpostavljaju i čekaju da će ih drugi iznevjeriti ili povrijediti, što može rezultirati agresivnom reakcijom na tako pretpostavljene namjere od drugih osoba. Djeca čiji roditelji nisu uspjeli na odgovarajući način zadovoljiti njihove potrebe u svojoj najranijoj dobi, svijet najčešće smatraju kao nesigurno mjesto. Mogu biti uskraćena za iskustva koja im omogućuju razvoj povjerenja i samopouzdanja u druge, oni razvijaju nesiguran tip privrženosti.

Ta nesigurna privrženost može se očitovati na različite načine: uspostavljanje površnih odnosa s drugima, neselektivno prilaženje i uspostavljanje emocionalnih veza s drugim osobama, nepovjerenje među i prema drugima, samodestruktivnost i destruktivnost prema drugima i/ili stvarima, izbjegavanje kontakta očima, nedostatak bliskih kontakata s roditeljima, okrutnost prema braći/sestrama i životinjama, nedostatak sposobnosti razmišljanja o posljedicama i uzrocima. Također postoje i rizični čimbenici koje uzrokuju razvoj nesigurne privrženosti, koje su: djetinjstvo provedeno u institucijama, česte promjene udomiteljskih obitelji ili neuspjela posvojenja, mladi i neiskusni roditelji kojima nedostaju roditeljske vještine, dugotrajna hospitalizacija u ranoj dobi, iskustvo zlostavljanja ili zanemarivanja, smrt roditelja, razvod roditelja, postporođajna depresija majke. [Nasilna ponašanja mladih – Zašto je ljubav važna? / Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, Zagreb 2010.]

Dan Olweus, jedan od najpoznatijih stručnjaka u području vršnjačkog nasilja navodi kako takvo nasilje obilježavaju tri kriterija: 1. namjerno nanošenje štete drugoj osobi, 2. ponavljanje i trajanje kroz neko vrijeme te 3. neravnoteža moći. [Silviya Ručević, Nasilje prema vršnjacima, Završni rad, Osijek 2012.]

Da bi se određena ponašanja mogla okarakterizirati kao vršnjačko nasilje, mora biti prisutno nekoliko obilježja. Prije svega, mora postojati namjera da se druga osoba povrijedi, odnosno da joj se nanese neki oblik štete. Može se također raditi o nanošenju fizičke ozljede, o emocionalnom povređivanju ili nanošenju socijalne štete pokušajima da se osobu izolira iz društva. Ako netko bez svjesne namjere nekoga povrijedi svojim riječima ili zbog neopreza nanese neku fizičku ozljedu, tu situaciju nećemo smatrati vršnjačkim nasiljem. Drugi važan element koji je važan kod vršnjačkog nasilja je neravnopravnost moći u odnosu između žrtve i počinitelja nasilja. Moć može biti i važan dio statusa osobe, ne samo iz fizičke snage. Počinitelj može biti fizički snažniji, važniji u društvu ili školi, stariji, bogatiji ili sigurniji u sebe od žrtve koja proživljava nasilje. U velikom broju slučajeva vršnjačkog nasilja prisutno je više od jednog počinitelja. Zadnji element takvog nasilja, za razliku od svakodnevnog nasilja, vršnjačko je nasilje trajno, zapravo žrtve žive s prijetnjom da će ono ponoviti. Mnoge žrtve ne prijavljuju nasilje zbog straha kojega proživljavaju i ono se učestalo ponavlja.

U ulozi roditelja, prijatelja ili učitelja, nije moguće neprekidno biti uz dijete ili mladu osobu u procesu odrastanja, i primijetiti sva ponašanja koja ih uznemiruju ili njima ne odgovaraju. Na temelju takvog ponašanja može se primijetiti da nešto ne odgovara i da se nešto promijenilo. Takvim ponašanjem osoba nam može slati poruku da im je potrebna određena pomoć, pa čak i kada riječima to ne može objasniti i dokazati.

U slijedećih par rečenica opisati će se neka od ponašanja koja su jasna i uočljiva dok na druga ponašanja bi bilo potrebno više pažnje i svijesti kako bi se opazilo da nešto nije u redu. Žrtve vršnjačkog nasilja u čestim situacijama se boje ići u školu jer je smatraju nesigurnim mjestom, odbijaju ići u nju, često se žale da su bolesni kako bi izbjegli odlazak u nju te kako bi mogli ostati kod kuće, markiraju, a kako bi izbjegli nasilnike biraju drugi put prema školi ili zamole svoje roditelje da ih odvezu. Žrtve mogu dolaziti kući sa potrganom odjećom, oštećenim predmetima ili školskim knjigama ili čak bez svojih stvari, a roditelji mogu primijetiti neuobičajene modrice, ogrebotine, porezotine itd.

U slučaju da nasilnik od njih zatraži novac, polako od žrtava može „nestajati“ novac koji su im roditelji dali za džeparac ili ručak. Ponekad se djeca vraćaju kući izgladnjena pošto im je oduzet novac koji je bio predviđen za jelo.

Kako bi djeca opravdala novac koji im je oduzet često mogu izjavljivati da im je isti izgubljen, a kako bi udovoljili nasilniku mogu početi češće tražiti novac od roditelja ili ga krasti.

U školi kao najčešćem mjestu nasilja može se primijetiti da dijete samo provodi odmor, a da to prijateljima iz razreda nije neobično niti su zabrinuti oko toga. Također mogu biti zakinuti u grupnim sportovima. Nastavnici mogu primijetiti da učenik češće traži njihovu blizinu kako bi se osjećala sigurnije ili da su nesigurni izaći na ploču i razred. Osobe koje su u bliskoj okolini s djetetom mogu zamijetiti da se dijete ponaša povučenije nego inače, nesigurno je u sebe i anksiozno, napeto i depresivno ili agresivno prema drugima te time zastrašuju drugu djecu. Dijete kod kuće također može prestati jesti, imati poteškoća sa spavanjem ili noćne more. Opterećenost djeteta ili bespomoćnost mlade osobe koja proživljava teže oblike nasilja može dovesti i do samoranjavanja, prijetnji ubojstvom ili u najgorem slučaju pokušaja ubojstvom.

Takva ponašanja mogu pobuditi sumnju, ali neka se mogu pojaviti i kod suočavanja s drugačijim izazovima pa je prije samog donošenja zaključka važno podijeliti zabrinutost s djecom ili mladom osobom. Kada se tim osobama pristupi ili im se pruži pomoć, najčešće odbijaju razgovarati o tome što nije u redu ili nude potpuno drugačija objašnjenja i isprike za ono što njih zabrinjava i muči. Ukoliko si druga osoba može predočiti kako izgleda svijet žrtve nasilja može biti lakše razumjeti strah, trepet i sumnju koje dijete ili mladu osobu sprečavaju da otvoreno razgovara o svom problemu. Potreba da se zaštite djecu koja su izložena nasilju mora biti vrlo snažna i strpljiva, jako je važno uvažiti strahove koje su u toj osobi te pratiti njen tempo i ponašanje, a istodobno joj pružiti siguran oslonac, razumijevanje te podršku koje će mu olakšati dijeljenje svoje priče.

Vršnjačko nasilje može biti popraćeno brojnim posljedicama koje ostavljaju duboki trag na djeteta koje ga proživljava. To je najčešće ispunjenje strahom, tugom, nesigurnošću, usamljenošću i osjećajem bespomoćnosti. Za dijete škola postaje nesigurno mjesto ukoliko se pojavi nasilje u kojem oni mogu biti povrijeđeni, a od kojeg ne mogu pobjeći.

To okruženje je važan dio njihovog procesa razvoja te se može javiti otpor prema odlasku u školu, a njihov uspjeh u školi najčešće slabi. Jedna od najčešćih posljedica ujedno i najsnažnijih je gubitak samopoštovanja, odnosno osjećaj manje vrijednosti i samokritičnost. Učestalo uvjeravanje nasilnika na određenu osobinu žrtve kroz uvrede i omalovažavanja mogu dovesti do toga da žrtva sama sebe počne promatrati u očima nasilnika i razvije sumnju i vjerovanje da je ta osobina čini manje vrijednom osobom. Sam gubitak vjere u sebe može dovesti do sljedeće česte posljedice nasilja koja je povlačenje od društva. Nasilnici žrtvu najčešće nastoje izolirati od njezinoga društva, te se dobiva slika u kojoj se ono u trenutcima u kojem mu je potreba najveća podrška osjeća usamljeno, izgubljeno i napušteno. Svakodnevna izloženost neugodnim situacijama može dovesti do gubitka vjere da se zaista nešto može promijeniti. Kod dugotrajnije izloženosti nasilju, kod žrtava se može pojaviti i psihosomatski simptomi, primjerice kada se dijete žali na bol u trbuhu, glavobolju, vrtoglavicu ili pak može imati problema i poteškoće sa spavanjem. Navedene posljedice su zajedničke velikom broju žrtava vršnjačkog nasilja.

Ipak, svako dijete i mlada osoba svijet oko sebe promatra na jedinstven način pa se i njihove reakcije na nasilje mogu drugačije odraziti i razlikovati. Djeci i mladima koja proživljavaju određeni oblik vršnjačkog nasilja može biti vrlo teško ohrabriti se i potražiti određenu i potrebnu pomoć. Neki od razloga za neprijavlivanje vršnjačkog nasilja često leži u strahu i osjećaju bespomoćnosti koje mogu činiti dio svijeta žrtve koja ga proživljava. Djeca koja ne progovore o nasilju mogu se bojati nasilnika te misle da će im se on osvetiti, bojati se da im nitko neće vjerovati, često vjeruju da će roditelji i stručnjaci u svojim pokušajima pomaganja samo pogoršati stanje ili da će u svojoj okolini postati „tužibabe“. Neki se mogu osjećati krivo jer se nisu uspjeli obraniti jer misle da su na neki način doprinijeli tome, dok drugi možda takva ponašanja ne doživljavaju nasilnima i nisu svjesni da nijedno dijete ne zaslužuje suočavati se s njima. [„ Zašto baš ja: knjiga o nasilju među djecom / Kovačević i Buljan-Flander, 2005.]

4. NASILJE U ŠKOLI

Nasilje u školi problem je mnogih zemalja svijeta i ono je danas sve češća pojava. Do prije nekoliko godina dječje grubosti i zadirkivanja nisu se smatrale problemom i vrstom nasilja vrijednim pažnje određenih institucija i medicine. Zadirkivanjima i grubostima učenika bavili su se nastavnici i školski pedagozi. U engleskom jeziku često se za nasilje koristi naziv „bullying“. Bullying je svaka namjerna, ponavljana, neizazvana uporaba moći sa svrhom nanošenja boli ili stresa drugoj osobi. Zajednička podloga ovim agresijama i oblicima ponašanja je ostvarivanje osobne nadmoći agresijom. [Pepler DJ, Craig WM, Ziegler S, Charach A / An evaluation of an anti – bullying intervention in Toronto schools] Nasilje ima negativnu tjelesnu ili verbalnu akciju koja uznemiruje žrtvu te se ponavlja tijekom vremena. Nasilje osim fizičkog, može biti verbalno, društveno ili psihičko. Žrtva takvog nasilja obično je slabija od nasilnika. Nasilnik je jači te ima moć i zbog toga mu se pridružuju druga djeca kako bi zaštitila sebe.

Nasilje među djecom u školi ima mnogo negativnih posljedica koje utječu na život djece koja su žrtve takvog ponašanja, na život nasilnika ali i za promatrače nasilje, ali je važno i razmotriti kako ono utječe na psihičku, fizičku i socijalnu dobrobit djece. Nasilna djeca i djeca žrtve manifestiraju više depresivnih simptoma od djece koja to nisu. [Seals i Young 2003.] Problemi u ponašanju sastavni su dio kliničkih manifestacija depresivnosti kod mladih osoba. U tom obliku nasilja često dolazi do preklapanja depresije i poremećaja u ponašanju koje se događa na planu emocija ljutnje i razdražljivosti, u manju socijalnih vještina i problema u obiteljskim odnosima. Poremećaji u ponašanju pokazuju relativno snažnu otpornost na pomoć i klinički tretman te većina žrtava ima lošu prognozu i s odrastanjem se suočava trend da ti problemi prerastu u maloljetnički kriminal ili antisocijalne poremećaje ličnosti.

Upozoravajući znakovi nasilničkog ponašanja kod adolescenata su nepoštivanje autoriteta, nedostaje im suosjećanja za osjećaje i prava drugih, svoje probleme rješavaju nasilničkim putem i ponašanjem, postižu loš školski uspjeh i markiraju sa nastave bez razloga, dolazi do isključenja iz škole, uzimaju alkohol ili druge opijate poput droge, uživaju u snimanju tučnjave mobitelom te ih objavljuju na internetu i sudjeluju u tučnjavama, krađama i uništavanju javnog vlasništva.

Različite studije pokazuju da djeca koja zlostavljaju druge imaju velike izgleda da nastave s takvim ponašanjem u odrasloj dobi, ali i da njihova djeca pokazuju slična obilježja takvog ponašanja. Nasilničko ponašanje može biti pokušaj stjecanja popularnosti u društvu, osobito u mlađoj životnoj dobi. To može biti pokušaj da se pokažu snažnima, odlučnima i da na sebe skrenu pažnju. Nasilje također može biti pokušaj rješavanja osobnih problema ili frustracija koje osoba ne zna na drugi način riješiti osim nasiljem. Roditelji, skrbnici, stručnjaci mogu i trebaju uspostaviti zdravo okruženje sa mnogim nedaćama za zdravu promjenu te daljnji rast i razvoj. Što se ono ranije uoči i počne tretirati, veća je vjerojatnost da će se taj problem uspješno riješiti te da dijete neće razviti nasilna ponašanja.

Unatoč tome, nikada nije kasno za tretman i promjenu u ponašanju. Istraživanja pokazuju da se tip privrženosti može svakako promijeniti, a pritom pomažu sljedeći postupci i nastojanja roditelja: „ Ostanite mirni i promislite prije nego što reagirate, i ne shvaćajte ponašanja vašeg djeteta kao osobnu uvredu gdje ispadi djeteta mogu zastrašiti roditelje ili povrijediti, pa se i javlja želja da se povrijedi istom mjerom ali je potrebno ostati smiren, promisliti te odgovoriti dovoljno čvrstim i sigurnim tonom na djetetovo ponašanje, napravite listu djetetovih ponašanja koja vas zabrinjavaju, ali i željenih promjena gdje je potrebno reći koje djetetovo ponašanje roditelju smeta i zašto, izbjegavajte fizička kažnjavanja za neželjena ponašanja – umjesto toga primjenjujte ukidanje privilegija jer fizičko kažnjavanje ne dovodi do učinkovite i dugotrajne promjene ponašanja, uspostavite jasne granice, pravila i očekivanje jer je potrebno upoznati dijete s pravilima i roditelji trebaju biti ustrojni u njihovom slijeđenju i poštivanju, kontinuirano motrite ponašanja i aktivnosti svoga djeteta te razgovarajte s roditeljima čija djeca pokazuju slične poteškoće. [Nasilna ponašanja mladih – Zašto je ljubav važna? / Poliklinika za zaštitu djece grada Zagreba, Zagreb 2010.]

Između svih postavljenih postupaka treba imati na umu da je potrebno održati ravnotežu između empatije, topline i čvrsto postavljenih granica kako bi dijete roditelja shvatilo ozbiljno. Dijete koje pokazuje bilo kakva nasilna i agresivna ponašanja trebalo bi uputiti na multidisciplinarnu obradu u ustanovu mentalnog zdravlja ne samo radi problema koje to dijete ima nego i djetetovih potencijala. Roditelje se također može uključiti u terapiju kako bi se dovelo do promjene dinamike obiteljskih odnosa koje pridonosi pojavi takvog problematičnog ponašanja.

5. NASILJE PUTEM MEDIJA I DRUŠTVENIH MREŽA

U suvremenome svijetu i društvu, danas, praktički je nemoguće zamisliti život i popodneвно „odmaranje“ bez upotrebe mobitela, pretraživanja i dopisivanja putem društvenih mreža. Knjige, novinski članci, računala, mobilni uređaju, radio, televizija sastavni su dio života djece, ali i odraslih. Svijet je postao nezamisliv bez masovnih medija neovisno o rasi, obrazovanju ili imovinskom stanju pojedinca. U takvom svijet postoji nekolicina informacija koje se prenose, kupuju, prodaju i stvaraju. Oni snažno utječu na pojedinca, stvaraju različite stavove i mišljenja, ideje i razmišljanja. Današnje vrijeme i ovo stoljeće popraćeno je snažnim razvojem tehnologije čijom se uporabom ostvaruju brojne prednosti i koristi. Tehnologija novog doba omogućuje razgovor i kontakt s ljudima diljem svijeta te je time postalo lakše komunicirati sa obitelji i bližnjima ali i drugim ljudima s kojima želimo uspostaviti kontakt. „Prevelika uključenost medija i premalo socijalnih interakcija i uključenosti u „realan život“ prigušuju razvoj socijalnih vještina potrebnih da bi u odnosima s ljudima bili pristojni, brižni i odgovorni.“ [B. Coloroso: Nasilnik, žrtva i promatrač]

Korisnici interneta, slušatelji radija, gledatelji televizije ili bilo koji drugi korisnici medija primaju nekolicinu informacija svakodnevno. Sve informacije koje dopiru do njih prenose novinari koji su glavni sudionici milijuna primatelja masovnih medija. On dolazi do informacija i ubrzava njihov protok i utječe na njihovo širenje, ali mora voditi brigu da se ne upropasti kultura dijaloga koja se uspostavlja u medijima i društvu kao cjelini. Prva zadaća im je promatrati određenu okolinu jer su oni jedini koji mogu pružiti informacije koje okružuju čovjeka i priopćiti stvari koje se događaju. Kod informacija je bitno da ih novinari dobiju, prouče i formuliraju te puste u okolinu. Jedan od zadataka medija je osigurati društvenu komunikaciju jer su oni forum na kojem se odvijaju rasprave oko određenih tema, povezati pojedince s grupom i tako pridonijeti međunarodnoj suradnji. Mediji s jedne strane služe i koriste građanima, ali s druge strane mogu i loše utjecati na njih. Imaju dobre i loše učinke što ovisi o sadržajima koje objavljuju. Može se reći da je medijima određen pogled na svijet i pojedinčev način života preko onoga što vidimo ili pročitamo. Također, svakodnevno se izmijeni nekolicina, tisuće informacija o kojima mediji ne govore ništa. Njima je cilj prikupiti što veću i zanimljiviju vijest koja će zaintrigirati građane na čitanje.

Internetu, kao glavnoj tražilici može se pristupiti putem mobitela, računala, tableta i sličnih tehnologija preko kojih djeca mogu doći do željenih sadržaja i informacija. Društveni medij podrazumijeva bilo koju web internetsku stranicu koja omogućuje interakciju. U to spada Facebook, Instagram, Twitter i Snapchat, Youtube, ali i druge aplikacije koje pružaju razne sadržaje i omogućuju komunikaciju. „Nasilje putem interneta, u svijetu poznato kao cyberbullying, opći je pojam za svaku komunikacijsku aktivnost cyber tehnologijom koja se može smatrati štetnom kako za pojedinca, tako i za opće dobro. Tim oblikom nasilja među vršnjacima obuhvaćene su situacije kad je dijete ili tinejdžer izloženo napadu drugoga djeteta, tinejdžera ili grupe djece, putem interneta ili mobilnog telefona.“ [Nasilje preko interneta – Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba]

Postoje razne stranice i mjesta gdje se može komunicirati s drugim ljudima kao što je chat, forum ili blog. Chat je najpopularniji način komuniciranja, a predstavljaju sobu u kojoj korisnici mogu komunicirati, upoznati se i raspravljati o određenim temama. Također mogu komunicirati u privatnim porukama koje su vidljive samo tim osobama koje komuniciraju. Forumi ili drugim nazivom stranice za diskusiju su internetske stranice putem kojih se okupljaju korisnici iz različitih dijelova zemlje kako bi izmijenili svoja iskustva, doživljaje, mišljenja, ali mogu i zatražiti mišljenja i savjete od drugih korisnika. Postoje razni forumi o ljepoti, zdravlju, glazbi, politici, sportu ili pomoći oko snalaženja na računalu. Kod chata je karakteristično kako se nakon što korisnici završe razgovor briše, na forumu su sadržaji dugotrajni i moguće ih je vidjeti kada god se poželi ukoliko ih neki korisnik sam ne izbriše. Blog je riječ koja dolazi od engleske riječi weblog što u prijevodu znači „internetski dnevnik“. Blog je stranica na kojoj korisnik najčešće kronološki zapisuje svoja događanja i stavove. Blog se često uspoređuje sa internetskim novinarstvom jer se besplatno može pisati vlastita kolumna. Ono što je svima njima slično je pružanje anonimnosti jer korisnici sami mogu napisati svoj nadimak pomoću čega im se prekriva pravo ime i prezime. Saznaje se samo što oni sami napišu o sebi u svom članku. Anonimnost time omogućuje ljudima da budu otvoreni oko pitanja koja ih zanimaju te dijeljenje stvari s drugima koja bi im bilo neugodno za priznati pred osobama koje poznaju.

S druge strane, anonimnost može biti i paravan za korisnike kojima je u cilju zlorabiti takav način komunikacije. Postoje korisnici koji putem chata ili foruma mogu pronaći korisnike gdje dopisivanje može biti zabavno i korisno, ali postoje i sudionici koji nisu dobronamjerni.

Od nekih se mogu doživjeti velike neugodnosti, korisnici mogu slati prijeteće poruke, vrijeđati ili pisati stvari i informacije koje nisu istinite. Blogiranje, chatanje ili bilo koji način komunikacije putem interneta kod mladih osoba ima pozitivne učinke koje unapređuju važne socijalne vještine, zadovoljava se potreba za samodokazivanjem i osoba proširuje sposobnost pisanja te su takvi učinci najčešći. Postoje i negativnosti koje se javljaju ovakvim putem a to je dostupnost informacija velikom broju ljudi, uključujući i pedofile kojima je Internet paravan za put do djece, a ostaju skriveni u anonimnosti. Oni cijelo vrijeme prikupljaju informacije sa blogova kako bi stvorili osobni profil djeteta. Primjerice seksualni zlostavljači mogu iskoristiti bilo koju informaciju ukoliko imaju neprijateljske namjere primjerice imena prijatelja, škole, grad te ime ulice i broj. Anonimnost djetetu najčešće daje lažni osjećaj sigurnosti te ukoliko daje dovoljno podataka o sebi može se dovesti u opasnost kako bi tim putem pedofil mogao stupiti u kontakt s njim. Ponekad i male informacije pomognu pedofilu da sastavi veliku priču o djetetu. „Djeca i tinejdžeri trebaju imati na umu da mala informacija vodi k velikim odgovorima za onoga koji traži žrtvu. Dobivajući dovoljno komadića, sposobni su vidjeti cijelu životnu priču – sve iz informacija koje im djeca i ne znajući otkriju. Stoga pružanjem sitnih detalja o sebi, djeca zapravo omogućuju osobama s neprijateljskim namjerama da oblikuju potpunu priču – sastavljenu od informacija koje su im malo po malo nehotice davala. Stoga je bitno da djeca i mladi svoj blog drže privatnim, odnosno zaštite ga.“ [Nasilje preko interneta – Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba]

Nasiljem preko interneta među vršnjacima obuhvaćene su različite situacije kada je dijete izloženo napadu drugog vršnjaka, tinejdžera ili grupe putem interneta i mobilnog telefona. U takvoj situaciji su i počinitelji i žrtve maloljetnici. Gledajući takav oblik nasilja, postoje dvije vrste u kojeg se može raspodijeliti, to su izravan napad i napad preko posrednika. U izravnom napadu maloljetnik šalje uznemiravajuće poruke mobitelom ili e-poštom, promijeni zaporku na društvenim mrežama, objavljuje privatne podatke korisnika, šalje viruse na mobitel žrtve i pornografiju te se lažno predstavlja kao drugo dijete.

Nasilje se događa preko posrednika kada počinitelj napada žrtvu preko treće osobe koja u najčešćem slučaju nije toga ni svjesna. Takva vrsta napada je najopasnija vrsta nasilja jer uključuje često odrasle osobe među kojima ih je najviše sa lošim namjerama.

Počinitelj/pedofil može staviti oglas seksualnog ili provokativnog sadržaja na račun i u ime žrtve stavljajući njezino ime, adresu ili broj mobitela te tim putem dijete može biti dovedeno u opasnost i doživjeti mnoge neugodnosti. Nasilje preko interneta može uključivati slanje okrutnih, zlobnih ali i prijetećih poruka, ono potiče grupne mržnje, napade na privatnost osobe, vrijeđanje i omalovažavanje, nadalje se može odnositi na slanja fotografija žrtve te traženje ostalih kolega da glasaju koja je primjerice najzgodnija ili najdeblja i najružnija u školi i/ili razredu. Ukoliko su zlostavljači djeca ili vršnjaci žrtve, često traže da se pošalje na forum slika njima najružnije osobe i se ostavi nekoliko komentara o njima s ciljem da osramote žrtvu pred velikim brojem ljudi. „Nedostatak socijalnih i kontekstualnih naznaka, kao što su govor lica i tijela i ton glasa, može imati mnoštvo učinaka: nema opipljive, afektivne povratne informacije o tome je li ponašanje preko interneta prouzročilo štetu drugome. Anonimnost počiniteljima nasilja preko interneta daje osjećaj da nekažnjeno mogu ne poštovati socijalne norme i ograničenja, što rezultira već navedenim ponašanjem.“ [Nasilje preko interneta- Zagreb, 2006.]

Jedno od popularnih oblika nasilja je putem mobitela koje je donijelo moderno doba. Ono podrazumijeva bilo kakve oblike poruke koje osobi pružaju i stvore osjećaj neugodnosti i straha, a poruke mogu biti tekstualnog oblika, video poziv, fotografija ili poziv ili bilo kakva poruka kojoj je cilj povrijediti, zastrašiti osobu na bilo koji način ili nanijeti štetu vlasniku mobitela. Posljedice od nasilja putem interneta mogu biti vrlo ozbiljnije od onih stvorenih u stvarnim situacijama. Stoga postoje niz savjeta za roditelje koje mogu dati svojoj djeci kako bi izbjegla nasilje, a to podrazumijeva da se naglasi i budu sigurni u osobu kojoj daju svoj broj mobitela, da se pažljivo koriste stranice putem kojih mogu komunicirati s drugim nepoznatim osobama, ako se dobije poruka sa nepoznatog broja, neka se ne odgovara na istu. Potrebno je objasniti djeci kako šala može lako od smiješne postati zaista uvredljivom i neugodnom, i ako su u tom trenutku ljuti mogu napraviti pogrešan korak zbog kojega će kasnije žaliti.

Ukoliko je riječ o ozbiljnijim sadržajima i oblicima nasilja sa zastrašujućim sadržajima i prijetnjama, potrebno je razmisliti i prijaviti takav slučaj policiji i nadležnim institucijama. U takvim situacijama je korisno sačuvati poruke, fotografije, ili ih negdje drugdje zapisati sa podacima o vremenu, sadržaju poruke i broju s kojeg je poslana poruka.

6. ODNOS POJEDINAC – DRUŠTVO

Svaki pojedinac tijekom života prolazi putevima svoga razvoja ali i društva. Društvo treba regulirati pravila zajedničkog djelovanja da se u što većoj mjeri smanje individualne neugodnosti, a poveća se zajednička pogodnost društva. Takva pravila bi u najvećoj mjeri odgovarala svim članovima društva, ali iz današnje stvarnosti čini se da takva pravila ostaju samo iluzija. Postavlja se pitanje može li uopće postojati idealan odnos između pojedinca i društva. Francuski sociolog Emile Durkheim ima velike zasluge za istraživanje društva te je govorio kako društvo predstavlja jednu osobitu stvarnost sa svojim specifičnim obilježjima. Smatra da se ništa ne može kolektivno stvoriti ako nisu date sve potrebne predanosti i svijesti, jer spajanjem njih rađa se društveni život, pojave i procesi kojima će rezultirati društvena zbivanja.

Pojam pojedinca ne uvjetuje društvenu pojavnost i zbivanje, već društveno zbivanje oblikuje pojedinca i sve njegove vrijednosti. Društvo nastaje kako bi reguliralo život pojedinca. U modernom društvu postoje posrednici u prevladavanju i reguliranju života umjesto vrednota, dok pojedinac kao građanin pripada sustavu brojeva preko kojih ga sistem može identificirati i kontrolirati. Govoreći o modernom društvu, može se reći da je ono postalo sistem koji se temelji na materijalnim vrijednostima, a izgubila se stvarna dobrobit ljudi. Osnovni kriterij za vrednovanje počelo se procjenjivati kroz materijalnu vrijednost i sposobnost da stvore istu. Također, može se spomenuti i kriza modernog društva koja se izražava u krizi identiteta pojedinca, tako i pojedinih društvenih zajednica. Kriza je postala opća i upozoravajuća za sve ljude i forme egzistencije. Čovjek je po svojoj prirodi slobodna jedinka ali i biološko biće koja ovisi o mnogobrojnim faktorima, pa tako i društvu. Pojedinac i društvo bi trebali biti povezani, biti kao prst i nokat. To bi trebalo biti vrijednost, pa i potreba. Međuljudski odnosi ovise o tome koliko su ljudi međusobno bliski.

6.1. Utjecaj nasilja na društvo

Gotovo da nema dana da vijesti i mediji ne obavještavaju o nasilju među mladima, o nasilju prema mladima te u najgorem slučaju samoubojstvu djece. Vijesti izazivaju veliku pozornost tek kad su posljedice nasilja teške, pa i smrtne. Sve te informacije utječu na oblikovanje društvene svijesti te je ono neizostavan dio čovjekove zbilje. Svaki oblik zlostavljanja ili bilo kakve vrste nasilja nad djetetom štetno i negativno djeluje na njegov rast i razvoj u adolescentskoj dobi, kada su ujedno i najranjiviji te ostavlja trajne posljedice na njegov život. Adolescencija je razdoblje tranzicije od djetinjstva do zrelosti sa mnogim promjenama u tjelesnom, tako i psihičkom obliku. Postoje mnogobrojne individualne razlike kroz period adolescencije koje pokazuju utjecaj socijalnih i ekonomskih čimbenika.

Jačina tih razlika ogledalo su obiteljskog okruženja, komunikacije između roditelja i djece, socijalne kulture te kulturnog konteksta. Osoba tijekom svoga života prolazi kroz mnogo faza koje su obilježene krizama koje je potrebno riješiti kako bi osoba mogla napredovati k svome cilju. Adolescencija je jedna od faza u kojoj je potrebno izgraditi svoj identitet. U toj fazi je izražen seksualni razvoj te identitet, i u toj fazi se javlja kriza koju mladi moraju riješiti kako bi postali dobri ljudi.

U toj fazi vrlo je važan odgoj obitelji i škole kako osoba ne bi krenula na krivi put i nedostatak nekog bitnog elementa može je dovesti do počinjenja određene vrste nasilja. Ono iza sebe ostavlja ozbiljne psihološke posljedice za djecu koja su žrtve nasilja ali i za one koji vrše. Djeca izložena vršnjačkom nasilju imaju internalizirane probleme poput zatvorenosti, potištenosti i manjku samopoštovanja, dok djeca koja su sklona nasilju imaju eksternalizirane probleme poput agresije. Žrtve koje trpe posljedice i neugodnosti često se koriste internaliziranim strategijama suočavanja i branjenja poput bježanja od problema, dok nasilnici s druge strane koriste agresiju i krivnju najčešće prebacuju na druge.

Puno je razloga koja potiču nasilja, a neka od njih su nepostojanje i/ili manjak verbalne komunikacije, nedostatak stručnih osoba u školama te nepostojanje preventivnih programa. [Marija Žilić, Josip Janković, Nasilje, Zagreb]

Nasilje putem medija koje je jedno od češćih oblika nasilja ostavlja iza sebe neizbrisive tragove i posljedice poput realnosti koja se zamijeni iluzijom, gubljenje identiteta, manja suosjećajnost i osjetljivost prema onima koji su izloženi nasilju te viđenje nasilja kao alternative u rješavanju problema i nesuglasica.

Djeca i mladi su igranje u pijesku i u ulici zamijenili sjedenjem ispred televizora i igranjem videoigara koje su najčešće ratnog sadržaja te im je glavna zanimacija istući, ubiti što više ljudi, a upravo takvi sadržaji potiču djecu na nasilje i želju da video igricu pretvore u stvarnost. „Nasilje, smrt, pornografski materijali, pedofilija, kriminal, itd. stvaraju socijalno izolirana pojedinca. Nasilje postaje stilom života, a mladi koji imaju nizak stupanj samopoštovanja skloniji su krizi identiteta i što većem utjecaju nasilja. Tako mladi kroz sukobe traže sebe, jer nasilje nad mladima inicira i nasilje među mladima.“ [R. Petani, M. Tolic , Utjecaj medijskog nasilja na adolescente i obitelj]

Danas mladi žive u modernom dobu, a to je vrijeme kada je omogućeno kreiranje čovjekove slobode, ali to je i vrijeme u kojoj se može gubiti identitet, kritičnost, određene pojedinačne potrebe i samopoštovanje. Mladima je na raspolaganju velika mogućnost izbora, ali se s time javlja i slabi utjecaj socijalnih vrijednosti te nesnalazljivost u novome vremenu. Poznato je da identitet mlade osobe ne predstavlja samo njegov izraz nego i onoga što želi biti u budućnosti. Stoga, obitelj je mjesto od kuda sve počinje, tu dijete stvara prva životna iskustva i razvija svoj vlastiti identitet. Današnje suvremene obitelji suočene su sa mnogim problemima zbog kojih se članovi mogu osjećati nesigurno, potišteno i imati siromašne emocionalne povezanosti sa svojim bližnjima.

Zasigurno su rat te tranzicijske napetosti utjecale na porast nasilja u društvu. Te uzroke nažalost nitko ne može ukloniti pa je čovjek prisiljen nositi se s time. U određenim institucijama dane su sugestije kako sanirati posljedice trauma te su rezultati dali dobre znakove da se smanjila mogućnost nasilja. Mnoge obitelji su zbog siromaštva, otuđenosti roditelja od te uloge te prevelike usmjerenosti na posao izgubile su veliki udio pozitivne i dobre odgojne funkcije. Posljedica toga je prepuštenost mladih osoba samima sebi, lošim utjecajima okoline i medija. Mons. V. Košić izjavio je da je zadaća svakog od nas osvijestiti neprocjenjivu i nezamjenjivu važnost odgojne uloge obitelji, osobito roditelja.

Bitna je uloga svakog pojedinca da svojoj užoj i proširenoj obitelji pruži pomoć i podršku kako bi ona ostala, odnosno postala funkcionalna. U tom smislu treba promicati ozračje međusobnog poštivanja ljudskog dostojanstva koje je imanentno svakom čovjeku. Potrebno je spomenuti i društvene uzorke nasilja gdje nasilna praksa dovodi do u vezu ostvarenja različitih društvenih ciljeva. U tom smislu se može govoriti o pojavi i oblikovanju društva nasilja. Postoje tri početna stajališta u kojima se pokušava odgovoriti na pitanje društva nasilja. Prvo stajalište govori da svaki poznati oblik društvenog življenja podrazumijeva postojanje različitih oblika nasilja gdje nasilje u odnosu na društvenu stvarnost obilježava ljudsku povijest i uključuje sve oblike društvenosti. Primjena sile je radi ostvarenja određenih ciljeva ili kao sredstva kojim se kontrolira stvarnost ukorijenjena u ljudskoj međusobnoj uzajamnosti kao glavna ili alternativna opcija koja se uspostavlja pri svakoj novoj interakciji.

Drugo stajalište govori da niti jedan poznati tip društvenosti ne odnosi se prema svim oblicima nasilja jednako već selektivno uključuje mehanizam socijalne kontrole s različitim stupnjevima društvenih sankcija. U ovom stajalištu postoje dva pojma i oblika kontrole, a to su formalna i neformalna kontrola. Formalna kontrola važna je jer pokreće važne reakcije koje su institucionalno određene poput policije, suda, kaznenog zakona i sl. Postoje oblici nasilja koja se brzo i strogo kažnjavaju i oblici koja se skoro na neformalnoj razini pojavljuju kao sasvim normalna, dok postoje i vrste koje se nagrađuju i formalno potiču. Neformalna kontrola podrazumijeva verbalne i gestovne [ušutkavanje, prijetnja prstom, prijekorni pogledi, glasovno negodovanje] reakcije te spontane reakcije okoline.

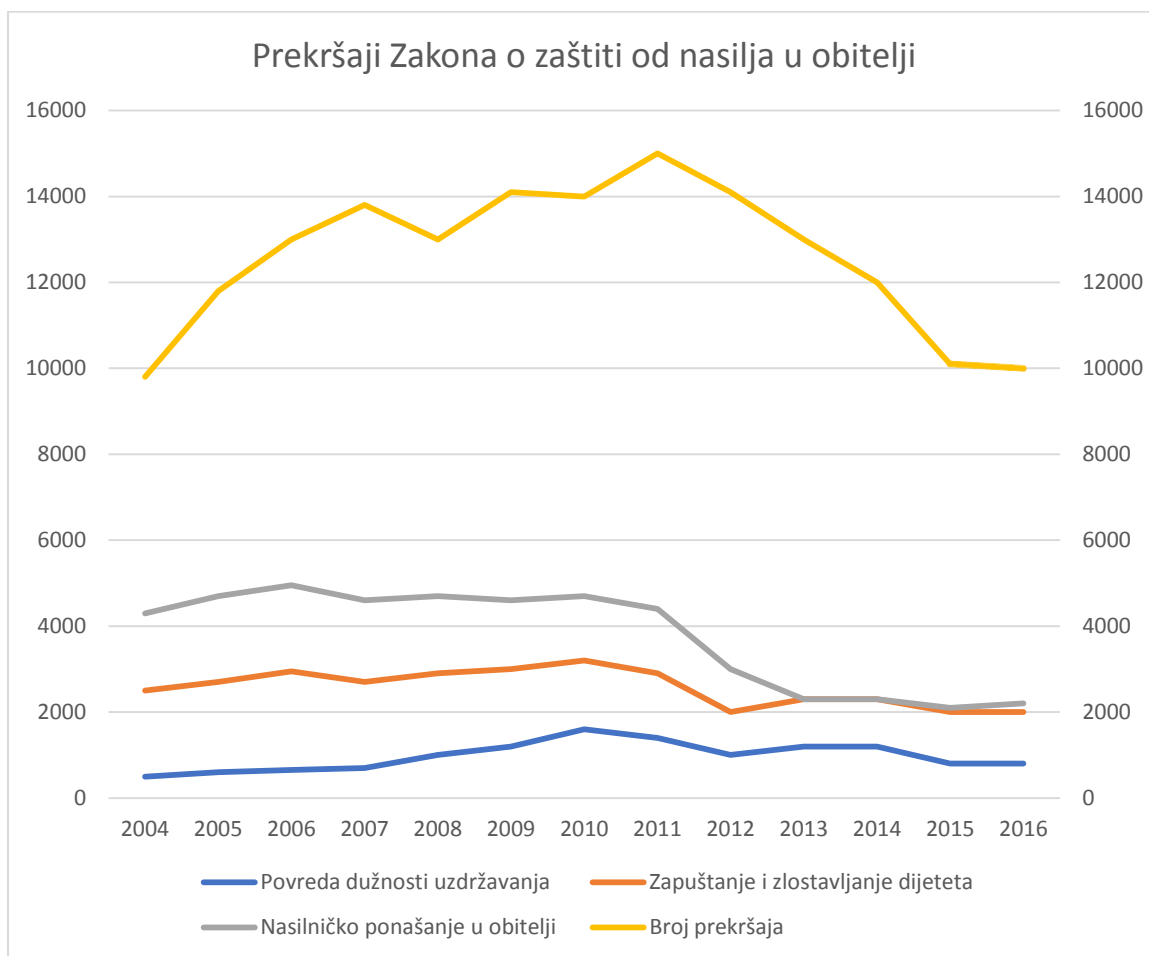
Treće stajalište govori o tome da svaki oblik društvenosti poznaje postojanje razlika u količini društvene moći koja je nejednako raspodijeljena između različitih društvenih aktera. Tu se podrazumijevaju pojedinci ili grupe koje posjeduju veću društvenu moć što im osigurava veći utjecaj na društvo i okolinu koji se najčešće odnose na ekonomskom, političkom i kulturnom području društvene stvarnosti. [R. Matić, Društveni uzroci nasilja] Max Weber, jedan od utjecajnijih političara i ekonomista moć je objasnio kao mogućnost jednog čovjeka ili određenog broja ljudi da provedu svoju volju u okviru zajedničkog djelovanja čak i unatoč otporu ostalih koji u tom djelovanju sudjeluju. [F. Novalić, Moć i podčinjavanje, 2005.]

7. STATISTIČKI PODACI O NASILJU

Govoreći o nasilju, pronalaze se statistički podaci o istome na stranicama uprava koje su zadužene za to, a to su Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa i sl. Prema podacima policije, prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji od 2003. godine od kada je na snazi, svake godine je prijavljeno oko 11500 do 17500 slučajeva i počinitelja, od čega su žene žrtve od 64-71 % slučajeva.

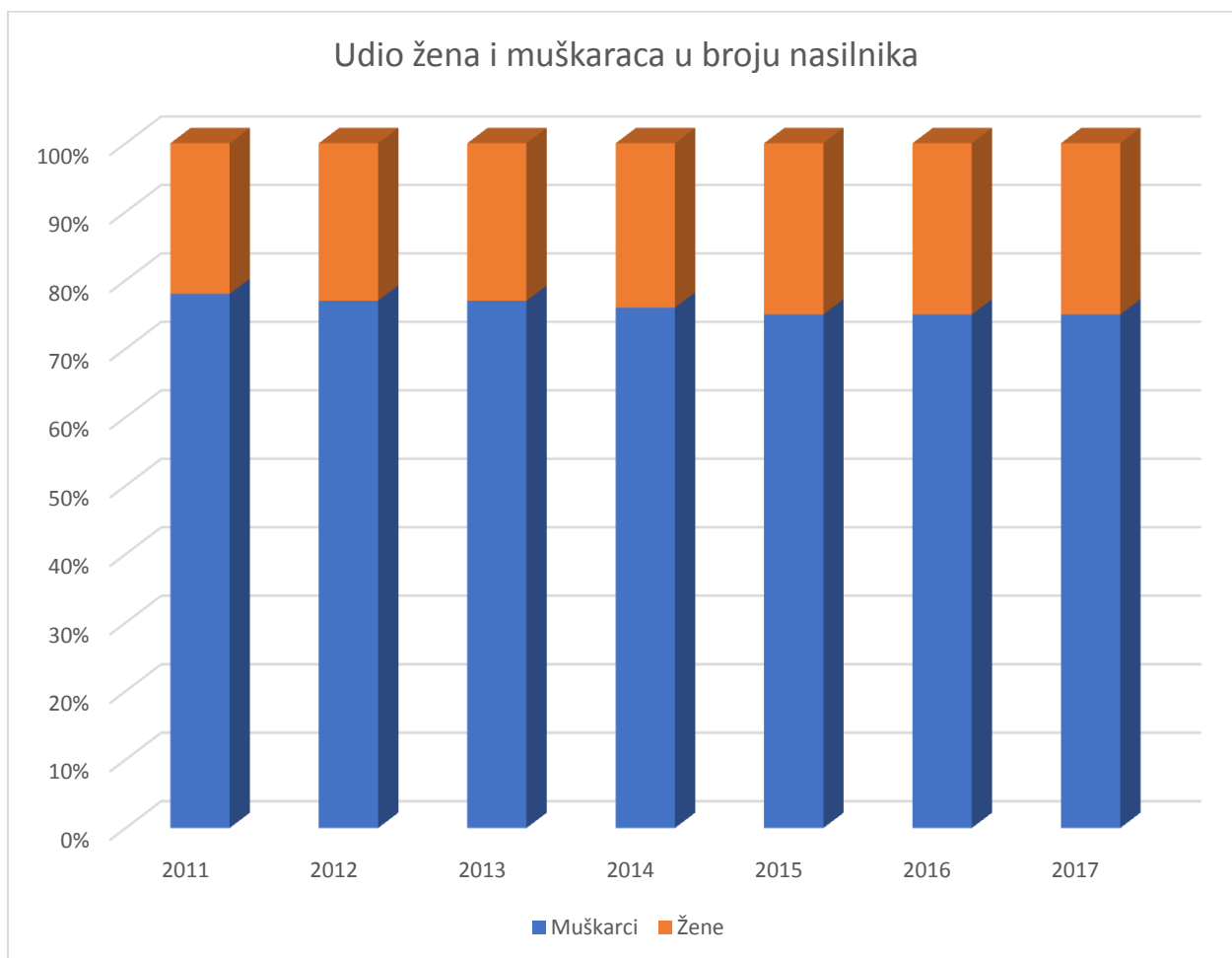
Prema Kaznenom zakonu nasilničkog ponašanja u obitelji, svake godine se prijavi oko 1400 do 2000 kaznenih djela. Prema podacima iz policije, broj žena koje su ubijene svake godine iznosi 22 do 45 žena godišnje što je veoma zabrinjavajući broj. Po spolu žrtava, obiteljsko i seksualno nasilje su dva osnovna oblika uvjetovanog nasilja te pokazuje da su žene u 90% slučajeva žrtve nasilja. Također, kada se radi o dobi žrtava najčešći slučajevi su osobe između 19 i 30 godina s malo manje od 50 % te malodobne osobe kada se govori o obiteljskom nasilju. [Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske]

Nažalost, veliki je broj slučajeva nasilja koji se događa u državi. Neva Tolle, aktivistica za ženska prava izjavila je da je tamna brojka neprijavlivanja nasilja i veća jer žene koje ga prijavi prolaze novu viktimizaciju od sustava. Sva tijela institucije koje bi im trebale pružiti pomoć, podršku i prekinuti kolo nasilja ne čine to ili čine nedovoljno brzo i kvalitetno. To je razlog zbog kojeg se nasilje rijetko prijavljuje. Navodi da crna statistika, ali i dosegnuti civilizacijski nivo, govore kako je Istanbulsku konvenciju nužno ratificirati. [Članak iz novina]

Grafikon 1. Prekršaji Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji [Izvor: <https://mup.gov.hr/>]

Grafikon prikazuje prekršaje od nasilja u obitelji gdje se nalaze četiri linije. Plava linija označava povrede dužnosti uzdržavanja, narančasta zlostavljanje i zapuštanje djeteta, siva nasilničko ponašanje u obitelji te žuta linija prikazuje broj prekršaja. Također, navedeni su brojevi od svih prekršaja. Siva, narančasta i plava linija predstavljaju ozbiljne slučajeve prekršaja Zakona o zaštiti od nasilja. Žuta linija koja predstavlja broj prekršaja nakon 2012. godine polako opada te broj prekršaja slabi.

Grafikon 2. Udio žena i muškaraca u broju nasilnika [Izvor: <https://mup.gov.hr/>]

Grafikon prikazuje udio žena i muškaraca u broju nasilnika. Iz grafikona je vidljivo da su oko 80% prekršitelja muškarci, a ostalo žene. Može se primijetiti da broj muškaraca lagano opada, dok broj počiniteljica raste. U većini rasprava o nasilju u obitelji svjedoči se o počiniteljima muškarcima, a žrtvama ženama. Zanemaruju se slučajevi u kojima su žrtve muškarci a počinitelji žene.

8. PREVENTIVA NASILJU

Teške posljedice nasilja ostavljaju duboki trag i najviše pogađaju djecu najčešće u njihovoj najranjivijoj dobi kada su najosjetljivija u svom adolescentskom razdoblju, stoga njihova preventiva i zaštita od nasilja mora biti usavršena na najvišoj razini. Nasilje je pojava koja nije urođena, već se nasilje uči. U dojenačkoj dobi djeca mogu suosjećati s drugom djecom i prepoznaju emocije ljudi koji ga okružuju. Djeca su ranjiva skupina kojoj je potrebna sva pažnja tijekom njihova odrastanja te imaju pravo na posebnu skrb i zaštitu, a stručnjaci koji rade s djecom na odgovornosti su i imaju obavezu obavijestiti nadležne ustanove ukoliko se radi o bilo kakvoj šteti ili postupku koja je nanesena djetetu. Zaštita djece obuhvaćena je u mnogim pravnim aktima poput obiteljskog zakona, konvenciji o pravima djeteta, policiji, sudstvu, zdravstvu, socijalnoj skrbi te školstvu.

Zadaća nadležnih institucija nakon što dobiju dojavu o sumnji na zlostavljanje ili bilo kojeg oblika nasilja je točno utvrditi što se dogodilo i poduzeti sve potrebne korake kako bi se zaštitilo pravo djeteta te se pružila pomoć njegovoj obitelji, a i izbjegla daljnja mogućnost nasilja. Ne postoji jedinstven odgovor na pitanje zašto se dijete počne nasilno ponašati. S druge strane postoje osobine djeteta ili obitelji koje mogu znatno utjecati na pojavu nasilnog ponašanja, kao i osobine koje mogu spriječiti nastanak nasilja. Budući da se nasilno ponašanje uči, najveća odgovornost je na roditeljima i društvu da ga pokušaju smanjiti. Društvo djecu uči biti poštenim i društvenim osobama, ali ih može učiniti i nasilnim osobama. Bitno je doprijeti do njih da shvate poruku da je nasilje štetno za njih i druge u bilo kojoj ulozi se našli, od nasilnika, žrtve ili promatrača zlostavljanja. Djeca koja promatraju nasilje mogu na taj način osjetiti odgovornost da učine ono što ih se uči, a to je prijaviti nasilje. Kako bi dijete imalo zdrav razvoj, posebno su važna iskustva i ponašanje u obitelji te njihov međusoban odnos. Nedostatak pažnje, mogućnost svjedočenja nasilnom ponašanju unutar kuće te nedovoljna briga roditelja podloga su za razvoj nasilnog ponašanja kod djeteta. Ukoliko roditelj dijete kažnjava fizičkim putem ono mu daje poruku kako je nasiljem, tučnjavom i zastrašivanjem u redu i moguće dobiti ono što želimo te je vjerojatno da će i dijete sličnim putem i metodama postupiti sa svojim vršnjacima.

Također, traumatizirana djeca podložnija su nasilničkom ponašanju, ali i ona koja su živahna, sa viškom energije. Okolina ih smatra zločestima te se oni tako s vremenom počnu i ponašati. Te zadnje mjesto gdje je moguća pojava nasilnog ponašanja je škola i njezino okruženje. Osjećaj neprihvaćenosti, nedostatak međusobnog poštovanja između nastavnika i učenika dovode do nasilnog ponašanja. Ukoliko nastavnici i pedagozi ne reaguju na takav oblik ponašanja te loš nadzor na igralištima ili hodnicima olakšavaju djeci da se ponašaju nasilno. Ukoliko djeca pokazuju neke oblike nasilničkog ponašanja roditelji bi trebali razgovarati sa stručnjakom te potražiti pomoć u otklanjanju istih. Roditelji mogu i dužni su pomoći djetetu žrtvi nasilja. Većina djece odrasta u nenasilnim uvjetima i nije navikla na takvo ponašanje, pa se ne snalazi, a i nije u mogućnosti primijeniti neke strategije sprečavanja zastrašivanja. Djeca koja se požale roditeljima očekuju pomoć i nikako im se ne smije govoriti da se ne obaziru na zastrašivanje. [Nasilje među djecom , Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba] Ukoliko roditelj posumnja da je njihovo dijete žrtva nasilničkog ponašanja, potrebno ga je saslušati i ne prekidati ga dok ne završi.

Potrebno je :

- uvjeriti da ono nije krivo za to što mu se dogodilo i da je učinilo pravu stvar rekavši roditelju o svom problemu,
- potražiti pomoć nastavnika i stručne osobe
- ne ohrabriti da se odupre tome i siliti ga da vrati istom mjerom
- biti svjestan znakova zastrašivanja koji se ne smiju zanemarivati nego je potrebno kontaktirati školu
- potaknuti dijete da se druži sa svojim vršnjacima
- ne držati zastrašivanje tajnom, nego otvoreno pričati o njoj
- potaknuti pitanje uvođenja preventivnih programa o nasilju u školi
- sakupiti i potaknuti druge roditelje te raspraviti o problemu i suzbijanju istoga
- otpratiti dijete do škole ukoliko se nasilje vrši na putu do nje
- predložiti da se nasilnika sadrži u školi dok sva djeca ne odu kućama [Nasilje među djecom, Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba]

Roditelji imaju jako važnu ulogu u smanjivanju nasilja. Djecu je potrebno odgajati u toplim domovima s puno ljubavi i pažnje. Svakom djetetu je potreban blizak odnos sa roditeljima kako bi se osjećalo zaštićeno te steklo osjećaj povjerenja. Roditelj treba biti prisutan u djetetovom životu jer dijete ovisi o roditeljskoj potpori i ljubavi, te bez pravilnog nadzora, dijete ne dobije potrebnu nadzor koja se kasnije manifestira i odrazi u nasilničkom ponašanju. Ono što je vrlo bitno je da moraju biti sigurni gdje im se dijete nalazi u svakom trenutku i s kim se druži. Lijepo je pratiti dijete na njihove aktivnosti i gledati kako se ponaša u okolini sa ostalom djecom, kako reagira na uvrede, ružne komentare ili udarce, te im objasniti kako se nositi sa takvim situacijama, reći da takvo ponašanje nije prihvatljivo te ih ohrabriti na način da im se kaže da izbjegavaju odnose sa takvom djecom.

Djeca uglavnom uče prema primjerima svojih roditelja i bližnjih te su njihovo „ogledalo“, stoga je potrebno biti pravi primjer svome djetetu. Poštovanje, ljubav, istina, samo su dio vrijednosti u obitelji koji mogu biti važan izvor snage za djeteta.

Prijedlozi za sprečavanje nasilničkog ponašanja:

1. Ograničiti gledanje televizije na 1-2 sata dnevno
2. Pratiti programe koje djeca gledaju i igrice koje igraju
3. Razgovarati s djecom o nasilju te im time dočarati koje ozbiljne posljedice mogu nastati njime
4. Razgovarati s djecom o nenasilnom rješavanju problema
5. Pomoći djeci da se odupru nasilju
6. Naučiti ih reagirati kad ih netko vrijeđa, prijeti ili udara
7. Pomoći im u prihvaćanju djece drugih religija, rase. Naučiti ih da je vrijeđanje nekoga tko nije isti kao ti bolno i da je neprihvatljivo. Upozoriti dijete da maltretiranje i prijetnje mogu potaknuti nasilje. [Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji]

9. ZAKLJUČAK

Tematika ovog završnog rada dovodi do zaključka da postoji sve veći broj autora koji se bavi ovom tematikom, ali se može reći da je još uvijek ovo nedovoljno istražena tema i područje jer postoje velike razlike u definiranju nasilja. Sakaćenje i napuštanje djece te drugi oblici nasilja prema djeci spominju se od antičkog doba.

Nasilje i zlostavljanje djece odavno se spominje u znanstvenoj literaturi diljem svijeta. Danas postoje jasni dokazi o tome kako je zlostavljanje djece svjetski problem koji teži hitnom rješavanju. Važan element nasilja predstavlja namjeru da se nanese šteta žrtvi koja nosi dugoročne posljedice. Posljedice koje proizlaze iz nasilja, ostavljaju trag na fizičkom, ali i na psihičkom zdravlju osobe koja ga proživljava. Mnoge od njih su dugotrajne, a neke mogu biti i rizične primjerice slučajevi suicida žrtvi zlostavljanja. Ono se sastoji od svih oblika fizičkog ili emocionalnog nasilja, zanemarivanja, seksualnog zlostavljanja ili bilo koje druge povrede koja nanosi potencijalnu štetu pojedincu i njegovom zdravlju.

Ono u najširem smislu obuhvaća tjelesno i emocionalno povređivanje i spolno zlostavljanje ili maltretiranje djece ispod 18 godina od strane osobe. Isto tako, u radu su navedeni najčešći oblici nasilja s kojima se susrećemo danas. Smatra se da ih postoji još više s kojima bi se institucije predviđene za to trebale pobrinuti.

U današnjem vremenu u kojem je može se reći sve dostupno društvo bi trebalo posvetiti više pažnje usmjeriti na prevenciju nasilja i pokušaj zaustavljanja istoga kako bi se izbjegle posljedice koje mogu ugroziti život žrtve, ali i njima bliskih osoba. Važno je napomenuti da žrtve trebaju prijaviti slučaj nasilja kako bi se osigurala njihovu sigurnost od strane nadležnih tijela. Mnoge žrtve se također boje prijaviti nasilje misleći da će im biti još gore. Nadaju se boljemu što znatno može ugroziti njihov budući, siguran život. Nasilje nad djecom je društveno neprihvatljivo te bi nadležne službe trebale pojačati svoje djelovanje, ali i proširiti na mjesta i institucije gdje mladež provodi većinu svoga vremena [vrtić, škola, park]. Postoje slučajevi u kojem osoba koja je žrtva nasilja doživi to kao korektiv svoga ponašanja ili poticaj za neke pozitivne aktivnosti koje ju mogu razveseliti, opustiti kako bi postigla svoj osobni uspjeh.

Mjesto od kojeg bi sve trebalo početi, mjesto gdje se pruža međusobna ljubav je obiteljski dom. Ono se smatra mjestom sigurnosti, utjehe i ljubavi, ali je to danas teško razumjeti i primijeniti u svijetu užurbanosti, tehnologije te svih površnih i materijalnih stvari zbog kojih ljudi počesto izgube smisao pravih životnih vrijednosti. Nažalost, postoje primjeri gdje je su djeca pa i žene primjeri obiteljskog nasilja od strane roditelja, supružnika. Djeca su u ovom primjeru najugroženija skupina jer su najovisnija o počinitelju nasilja u kojem najčešće su glavni akteri roditelji.

Također, mjesto gdje se najčešće događa nasilje je škola, koja bi trebala biti mjesto gdje učenici rado borave, gdje je pozitivno ozračje pošto predstavlja važnu ulogu u životu adolescenata i mladih osoba. Treba biti mjesto gdje učenici rado provode svoje vrijeme, uče, druže se s prijateljima i izvan školske obaveze, no ukoliko je ona mjesto gdje su učenici izloženi i gdje se događa nasilje, ono ne može biti ostvareno. Tu se javlja velika uloga nastavnika, pedagoga i stručnog osoblja koje bi u takvim situacijama trebali prepoznati nasilje i adekvatno reagirati na njega. Potrebno je dijete sačuvati od daljnjeg nasilja, saslušati ga i pomoći mu jer u najčešćim situacijama žrtva se povuče u sebe i ne želi otvoreno razgovarati o problemu koji ga je sustigao.

Nasilje je ozbiljan problem današnjice o kojem se sve češće čuje, i koje donosi ozbiljne posljedice koje u najgorem slučaju završe suicidom žrtve. Adolescentsko doba djeteta je vrijeme koje bi trebalo biti ispunjeno zabavom, učenjem, druženjem i stjecanjem životnih iskustava kako bi postao normalan, ozbiljan odrastao čovjek. Nasilje je pojava koja to žrtvi onemogućuje, stvara se osjećaj da je manje vrijedan, javlja se osjećaj nesigurnosti i mržnje prema samome sebi. Nasilje se može dešavati u vlastitom obiteljskom domu od strane roditelja, ali može biti prisutno i u parku ili školi. Kako bi se ono suzbilo vrlo je važno i potrebno sudjelovanje žrtve i svih onih koji su u doticaju sa počinjenim nasiljem kako bi se izbjegle daljnje situacije gdje se ugrožava djetetov život.

SAŽETAK

Problematika ovoga rada bila je analizirati problem aktualne teme današnjice, a to su mladi i nasilje među i nad njima te njihov utjecaj na društvo. Nažalost, to je tema koja se sve češće pojavljuje, pronalazi se puno primjera istoga i raspravlja se o njoj u današnjem vremenu. Do pojave vršnjačkog nasilja došlo je zbog ubrzanog razvoja digitalne tehnologije i sve veće upotrebe društvenih mreža. Općenito nasilje te vršnjačko nasilje zasigurno su vrlo česta pojava. Mladi mogu biti uznemireni i napadnuti u školi, ali i izvan nje. Najčešće vrijeme kada se događa nasilje među mladima je adolescentsko doba. Mladi su tada posebno ranjiva skupina koja donosi razvoj u odraslu dob. U procesu adolescencije najčešće dolazi do manjka životne vrijednosti i zadovoljstva. U tom razdoblju dolazi do razvoja problema, odnosno poremećaja pretjerano kontrolirajućeg ponašanja. Naprema tome, u ovome radu detaljno će se upoznati pojam nasilja, posljedice vršnjačkog nasilja. Analizirati će se nasilje na kojim mjestima se najviše događa, a to je škola, mediji i društvene mreže. Na kraju rada pokušati će se utvrditi preventiva koja bi mogla pridonijeti sprečavanju istoga.

Ključne riječi: nasilje, mladi, škola, društvene mreže, mediji, preventiva

SUMMARY

The problem of this work was to analyze the problem of the current topic of these days, and that is youth and violence among and over them. Unfortunately, this is a topic that appears more and more often, many examples of the same are found and discussed today. The emergence of peer violence was due to the accelerated development of digital technology and the increasing use of social networks. General violence and peer violence are certainly very common. Young people can be upset and attacked at school, but also outside it. The most common time when violence occurs among young people is adolescence. Young people are then particularly vulnerable group that brings development into a adulthood. In the process of adolescence there is usually a lack of life value and satisfaction. During this period, problems develop apropos this orders of excessively controlling behavior. In addition, in this work the concept of violence, the consequences of peer violence will be introduced in detail. Violence will be analyzed in which places is most common, at the school media and social networks. And the end of the work, and attempt will be made to identify prevention that could contribute to its prevention.

Key words: violence, youth, school, social network, media, prevention

LITERATURA

Knjige i članci:

1. Coloroso B. (BIOS Zagreb 2004.) Nasilnik, žrtva i promatrač
2. Centar za mirovne studije, Nasilje ostavlja tragove- zvoni za nenasilje, Zagreb, 2014. (str. 10-24.)
3. Kovačević H. , Buljan- Flender G. (2005), Zašto baš ja – knjiga o nasilju među djecom, Zagreb
4. Krznarić V. (2019), Međuvršnjačko nasilje na društvenim mrežama, Završni rad, Sveučilište u Zagrebu, Zagreb
5. Labaš D i Marinčić P., Mediji kao sredstvo zabave u očima djece
6. Pepler DJ, Craig WM, Ziegler S, Charach A, An evaluation of an anti – bullying intervention in Toronto schools (str. 5-14.)
7. Petani R., Tolić M., Utjecaj medijskog nasilja na adolescente i obitelj, 2008. (str. 2-10)
8. Ručević S. (2012.), Nasilje prema vršnjacima, Osijek
9. Seals D. i Young J. : Bullying and Victimization, Prevalence and Relationship to Gender, Grade Level, Ethnicity, Self-Esteem, and Depression

Internetski izvori:

1. Balić S., Divanović D. i Ricijaš N., Nasilje i ubojstvo među intimnim partnerima (str. 1-3)
2. Kako prepoznati vršnjačko nasilje - <https://odrasli.hr/britelefon.hr/clanci/bullying-nasilje-medu-vrsnjacima/>
3. Kuzmanović V., Milašin A. i Vranić T. , Ispitivanje učestalosti verbalne agresije kod mladih i mladeži
4. Matić R. i M. , Društveni uzroci
5. Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Protokol o postupanju u slučaju nasilja među djecom i mladima (str. 3 i 4)
6. Novalić F. (2005), Moć i podčinjavanje
7. Sesar K., Obilježja vršnjačkog nasilja, 2011. (str. 2-20)
8. Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji

Popis grafikona:

Popis grafikona:

Grafikon br. 1: Prekršaji Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, stranica br. 23

Grafikon br. 2: Udio žena i muškaraca u broju nasilnika, stranica br. 24